

Raportarea SAF-T, obligatorie pentru marii contribuabili de la 1 ianuarie 2022. Ce presupune implementarea?

Implementarea SAF-T (Standard Audit File for Taxation – Fișierul Standard de Audit pentru Taxe), ca parte a procesului de digitalizare a Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF), prinde contur și în România. Marii contribuabili care, potrivit celor mai recente informații venite din partea autorităților, vor fi obligați să realizeze raportările către ANAF prin intermediul noului sistem începând cu 1 ianuarie 2022, au la dispoziție detaliile tehnice actualizate pe baza cărora trebuie să înceapă implementarea SAF-T.

Comaniile vor avea posibilitatea să se înscrie voluntar în faza de testare a sistemului, promisa de autorități începând de la jumătatea lunii august 2021, pentru a putea să facă ajustările necesare până la momentul în care raportarea în noul sistem devine obligatorie. Opțiunea este extrem de importantă, având în vedere complexitatea noului mecanism de raportare și timpul limitat rămas la dispoziție pentru a se asigura o funcționare optimă.

Raportarea SAF-T, care constă în transferul electronic de date contabile și fiscale de la companii către administrația fiscală, a fost dezvoltată de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) ca o metodă unitară de colectare a datelor fiscale și financiare care să prezinte avantaje atât pentru autoritățile fiscale, cât și pentru companiile multinaționale.

Principalele beneficii ale SAF-T

Inițiativa a apărut ca urmare a intenției OCDE de a implementa un standard uniform de raportare pentru companiile multinaționale ale caror raportări fiscale au devenit, în timp, tot mai greu de realizat și de monitorizat de către autorități. În linii mari, noul standard vizează reducerea deficitului de colectare a TVA și digitalizarea inspecțiilor fiscale.

În România, necesitatea implementării unui astfel de sistem a devenit evidentă de mai mulți ani, în condițiile în care țara noastră înregistrează, tradițional, cea mai redusă pondere a veniturilor fiscale în PIB (27% în 2019, față de 40%, media UE) și cel mai mare deficit de încasare a TVA din Uniunea Europeană (estimat la 37,4% pentru 2020, potrivit celor mai recente date publicate de Comisia Europeană).

O raportare amplă și standardizată a tranzacțiilor ar putea ajuta la îmbunătățirea graduală a încasărilor din taxe la bugetul de stat, având în vedere experiența altor țări care au implementat deja SAF-T sau alte sisteme electronice de raportare.

Așadar, noul procedeu tinde spre simplificarea proceselor de conformare, pentru contribuabili, și de analiza, pentru ANAF. Practic, este vorba de introducerea unui set de raportari periodice de date, într-un format predefinit, pe baza informațiilor din evidențele contabile și fiscale ale contribuabililor aplicabile fiecăruia.

Informația va fi standardizată, contribuabilii vor raporta aceleași date, în același format, astfel ca autoritatea fiscală le va putea analiza automat. În acest mod, autoritățile vor avea acces permanent la toate operațiunile efectuate de către contribuabili, iar evaziunea fiscală se va reduce datorită identificării mai rapide a tranzacțiilor care prezintă un risc ridicat de fraudă.

Pregătirea datelor esențiale pentru declarare și control va fi automatizată, procedura de inspecție fiscală va deveni mai puțin împovărată (se va reduce timpul petrecut de inspectorii fiscali la sediile contribuabililor) sau chiar se va digitaliza, iar rambursarea de TVA va fi posibilă într-un timp mai scurt. În plus, reducerea poverii administrative va permite redistribuirea resurselor umane în zone deficitare. Toate aceste beneficii vor fi observate însă pe termen lung, pentru că, în prima fază, companiile, dar și ANAF, vor avea de suportat un cost de conformare la noul sistem de raportare.

Cum au implementat alte țări europene raportarea electronică?

Prima versiune a SAF-T a fost publicată în 2005, iar aceasta a fost actualizată în 2010. De atunci, numeroase jurisdicții din întreaga lume au decis să implementeze acest gen de raportare pe baza standardului publicat de către OCDE, dar transpunerea nu a fost unitară, întrucât standardul propus de organizație are caracter de recomandare. Astfel, de la caz la caz, raportările SAF-T sunt obligatorii, în format restrâns sau extins, la termene prestabilite (în Polonia și Portugalia) și/sau la cerere (în Lituania și Norvegia). În UE, sistemul se mai aplică, în diverse variante, în țări precum Franța, Germania, Luxemburg, Olanda, Austria, Finlanda sau Slovenia.

Alte state europene au decis să adopte modalități diferite de raportare electronică, dar cu efecte similare, cum ar fi raportarea în timp real (Ungaria sau Italia), raportarea în timp „aproape” real, adică fără conectarea sistemelor contabile ale companiilor la cele ale autorităților fiscale (Spania) sau facturarea electronică (Grecia, care a anunțat că va introduce și raportarea în timp real).

Efectele aplicării unor astfel de măsuri nu au întârziat să apară. Spre exemplu, în Polonia, SAF-T a devenit obligatoriu pentru companiile mari de la 1 iulie 2016, iar în 2017 și 2018 deficitul de încasare la TVA s-a redus cu mai mult de 10 puncte procentuale, cumulativ. De asemenea, Ungaria, care a introdus raportarea în timp real de la 1 iulie 2018, și-a redus decalajul de TVA cu cinci puncte procentuale în același an.

În România, schema SAF-T publicată de ANAF se bazează pe modelul OCDE, cuprinzând cele cinci module: registrul jurnal, creanțele (AR), datoriile (AP), mijloacele fixe și inventarul. Primele trei module se vor depune în mod regulat (în linie cu perioada de depunere a declarațiilor de TVA ori trimestrial, în cazul companiilor care nu au cod de TVA), datele referitoare la mijloacele fixe se vor transmite o singură dată pe an (până la depunerea situațiilor financiare), iar informațiile legate de inventar, doar la solicitarea autorităților fiscale.

Ce au de făcut companiile?

Până la consemnarea rezultatelor, însă, trebuie să trecem de etapa de implementare, care nu este deloc simplă. Companiile vor fi obligate să transmită autorităților un volum considerabil de informații contabile și fiscale legate de activitatea lor comercială, într-un format predefinit, dar destul de complex. În aceste condiții, dincolo de eforturile pe care contribuabilii trebuie să le depună în termeni de alocare a echipelor și resurselor financiare, este esențial ca aceștia să înceapă implementarea cât mai rapid pentru a verifica disponibilitatea datelor solicitate de schema SAF-T, pentru a mapa taxele necesare raportării, a alege o soluție IT de raportare și pentru a avea timp și să testeze raportarea până în momentul în care aceasta devine obligatorie.

În concluzie, aspectele legate de implementarea SAF-T trebuie tratate cu atenție, în special de către companiile mari, având în vedere că reprezintă una din cele mai importante transformări pe care le-a suferit sistemul fiscal din România până în prezent.